

המונופול של מכון התקנים הישראלי

לא עומדים בתקן

צילומים: יוסי זלינגר

בניגוד למעבדות הפרטיות הנתונות לביקורת חיצונית, הרי שמכון התקנים בודק את עצמו על-ידי גוף ביקורת סנימי

נח אוסקר: "כולם שותקים כי הם מפחדים. לי כבר אין ממה לפחד, ולכן החלטתי לתבוע אותם בית משפט כדי שגורם שלישי יכריע. באותו רגע שתבעתי אותם הוג"דרתי על ידם באופן רשמי כ'בואן מפר אמונ'. הודעתי להם שגם על כך אנהל איתם משפט והם ירדו מהעניין רשמית, אף שבפועל כך הם מתנהגים אלי. אצלי במחסנים עדיין שוכבים 40,000 מתאמים שמחכים לאישור"

מכון התקנים. וכל זה לאחר שהסוללות האלה עברו את הבדיקות המחמירות ביותר של מכוני התקנים הטובים ביותר בארה"ב ואירופה. אבל כאן בארץ חכ"מים יותר מכולם, ולא מכירים בתקנים שלהם. התשלומים על הסוללות היו רק הקדימון. המריבה הגדולה בין אוסקר למכון התקנים פרצה כאשר החליט לייבא ארצה שקע-שנאי (טרנספורמטור) שיתאם בין זרם החשמל הישראלי לזה המקובל בחו"ל. המוצר נמכר בחו"ל בעשרות אירו, אך אוסקר התכוון לשווק אותו בארץ במחיר שווה לכל נפש ("15-18 שקל", הוא

ליבואנים רבים יש בטן מלאה על מכון התקנים הישראלי, הגוף הממשלתי היחיד המוסמך להעניק תו תקן למוצרים ולאשר את שיווקם. בין השאר הם מדברים על תשלומים מיותרים, עיכובים של חודשים בנמל, וחשדות לשחיתות. יבואן: "אני מביא מוצר עם תווי תקן אירופיים, אך הם מתעקשים לגבות כסף ולבדוק בעצמם. בסוף הם בכלל לא מסתכלים. אני יכול לשים עגבניה בקונטיינר, ולקבל אישור"

אריאל כהנא

מו פזמון חוזר על עצמו הסיפור. תהליך פשוט של בדיקת תקינות המוצר הופך למסע ייסורים עבור היבואן, היצרן או ממציא הפטנט. קחו למשל את נח אוסקר שמייבא לארץ 14,000 פריטים הקשורים לענף האלקטרוניקה – ג'וקים לטרנזיסטורים, רכיבים לטלוויזיות, כבלים חשמליים ועוד –

מתחייב). המשמעות היא כי למעשה לא יהיה עוד צורך לערוך את ההתאמה המיוחדת בין מוצרי החש"מל המיובאים למתח הישראלי משום שהמתאם יעשה את העבודה. ניתן יהיה לרכוש בחו"ל מכשירי חשמל, מחשבים אישיים, מטענים ומוצרים נוספים, בלי לע"רוך התאמה מיוחדת למתח. פעם, אגב, מתאמים שכאלה היו נפוצים בארץ. כששמעו במכון התקנים שזו כוונתו, כך הוא מספר, אמר לו מאן דהוא: "יצמחו לי שערות בכף היד לפני שתקבל את האישור". וכך היה. את הפנייה הראשונית שיגר אוסקר בשנת 2000 לממונה על התקינה במשרד התמ"ת. אחרי שנתיים השיב לו הלה, באשרורו של השר דאז אהוד אולמרט, כי פנייתו מוצדקת ויש לשנות את התקן, "תהליך שיידקח כחצי שנה".

אלא שמקורותיו של אוסקר בתמ"ת אמרו לו כי קלושים הסיכויים שהתקן ישונה, ולכן הוא לא התפ"לא שחצי השנה התארך פי ששה. "הסיבה לכך פשו"טה. המתאם יהפוך את עבודת המכון למיותרת. היבואנים של מכשירי החשמל יטענו בצדק שאין צורך בתו תקן של המכון כדי לאשר מכשיר חשמלי. המתאם פותר את כל הבעיות". בסופו של דבר דווקא נכתב התקן והתפרסם ברשומות, אך המתאם של אוסקר, הפלא ופלא, לא עומד בו. לאוסקר ברור שיצרו במכון את התקן באופן כזה שלא יתאים למוצר שלו. הוא לא מאמין שמסיבות ענייניות פסלו את המוצר,